

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA I

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Punkty	Kryterium zaliczenia
1.	1. Kotlina Płocka, 2. Rezerwat Kresy, 3. Łąck, 4. Jezioro Soczewka	0 - 4	za podanie: - 1 nazwy ..... 1 pkt - 2 nazw ..... 2 pkt - 3 nazw ..... 3 pkt - 4 nazw ..... 4 pkt
2.	Obliczenia: a) Odległość na mapie – 6 cm Skala mapy 1 : 120000 1 cm → 1,2 km 6 cm → x $x = 6 \cdot 1,2 = 7,2$ km b) Sikórz 100 m n.p.m. (do 102 m) Biskupice – 53 m n.p.m. Różnica wysokości – 47 m (49 m)	0 - 4	a) za poprawne obliczenie odległości z wykonaniem pomiaru na mapie z dokładnością do 2 mm ..... 2 pkt lub za poprawny sposób obliczenia odległości ..... 1 pkt b) za poprawne obliczenie różnicy wysokości ..... 2 pkt
3.	W odpowiedzi uwzględni: - miejsce noclegu, np. gospodarstwo agroturystyczne w Lasotkach, - obiekty krajoznawcze, np. zabytki architektury lub zabytkowe kościoły w Siecieniu, Uniejewie, Rokiciu, - możliwości rekreacji, np. nad Skrwą, w lasach BPK.	0 - 3	za uzasadnienie wyboru miejsca noclegu ..... 1 pkt za uwzględnienie w uzasadnieniu wyboru trasy: - walorów krajoznawczych ..... 1 pkt - walorów rekreacyjnych ..... 1 pkt
4.	Walory krajobrazowe, np.: - teren pokryty w dużym stopniu lasem, - obszar ma urozmaiconą rzeźbę – występują liczne pagóry (wydmy), - występują jeziora, rzeki i inne ciekłe wodne.	0 - 3	za podanie: - 1 przykładu ..... 1 pkt - 2 przykładów ..... 2 pkt - 3 przykładów ..... 3 pkt
5.	Bieg rzeki: kręty, rzeka silnie meandruje (tworzy liczne zakola), u ujścia rozszerza się. Dolina rzeczna: kręta, wąska, głęboko wcięta o stromych zboczach (liczne skarpy).	0 - 3	za podanie: - opisu biegu rzeki ..... 1 pkt - 1 cechy doliny rzecznej ..... 1 pkt - 2 cech doliny rzecznej ..... 2 pkt
6.	a) Np.: Radziwie i Popłacin położone są na niskim brzegu Wisły. Radziwie i Popłacin położone są niżej niż prawobrzeżna część Płocka. b) Np.: powodzie zimowe powstają w wyniku zatorów lodowych oraz gwałtownych roztopów.	0 - 4	a) za podanie wyjaśnienia ..... 2 pkt b) za podanie: - 1 przyczyny ..... 1 pkt - 2 przyczyn ..... 2 pkt

7.	Np.: - częściowo zalane dno doliny Wisły, - liczne skarpy na stromym prawym brzegu wznoszące się bezpośrednio ponad zbiornikiem, - rozszerzenie ujścia Skrwę Prawej w wyniku podniesienia się poziomu ujścia rzeki.	0 - 2	za podanie: - 1 przykładu ..... 1 pkt - 2 przykładów ..... 2 pkt												
8.	W opisie uwzględni: parowanie, przenoszenie pary wodnej, kondensację pary wodnej, opad atmosferyczny, odpływ powierzchniowy, wsiąkanie i spływ podziemny oraz odpowiednio zaznacz te elementy na rysunku.	0 - 3	za uwzględnienie w opisie: - 5 elementów obiegu wody ..... 1 pkt - 7 elementów ..... 2 pkt za zaznaczenie na rysunku co najmniej pięciu wymienionych elementów obiegu wody ..... 1 pkt												
9.	a) Wypełnia tabelę: <table border="1"> <tr> <td>A</td><td>Białe</td><td>1</td><td>R</td></tr> <tr> <td>B</td><td>Lucieńskie</td><td>3</td><td>R</td></tr> <tr> <td>C</td><td>Łąckie Duże</td><td>2</td><td>W</td></tr> </table> b) z NW (pn. zach.) – na SE (pd. wsch.)	A	Białe	1	R	B	Lucieńskie	3	R	C	Łąckie Duże	2	W	0 – 6	a) za podanie poprawnie: - 1 nazwy jeziora ..... 1 pkt - 3 nazw jezior ..... 2 pkt - wszystkich numerów planów batymetrycznych ..... 1 pkt - genezy 2 jezior ..... 1 pkt - genezy 3 jezior ..... 2 pkt b) za podanie kierunku ..... 1 pkt
A	Białe	1	R												
B	Lucieńskie	3	R												
C	Łąckie Duże	2	W												
10.	a) Oznaczenie kierunku prostopadłe do moren czołowych (z N na S) b) Formy glacialne akumulacyjne: moreny czołowe, morena denna, drumliny. Formy fluwioglacialne erozyjne: pradolina, rynny jeziorne. Formy fluwioglacialne akumulacyjne: stożki sandrowe, kemy, ozy.	0 - 3	a) za poprawne oznaczenie kierunku ..... 1 pkt b) za poprawne wypełnienie: - 2 rubryk tabeli ..... 1 pkt - 3 rubryk ..... 2 pkt												
11.	a) 52°35'N, 19°31'E b) wg czasu letniego o godz.: 08, 14, 20 wg czasu zimowego o godz.: 07, 13, 19 c) Różnicy 1° długości geograficznej odpowiada różnica czasu 4 minuty. Różnica długości geograficznych Obserwatorium i południka zerowego wynosi 19°31' czyli różnica czasu wynosi 78 minut (w zaokrągleniu do 1 minuty) 12.00+78 minut = 13.18	0 - 4	a) za podanie współrzędnych geograficznych ..... 1 pkt b) za podanie właściwych godzin obserwacji ..... 1 pkt c) za prawidłowe obliczenie czasu miejscowego ..... 2 pkt lub za sposób obliczenia czasu miejscowego ..... 1 pkt												
12.	a)	0 - 5	a)												

	<p>- daty i nazwy pierwszych dni astronomicznych pór roku (od góry w kierunku przeciwnym do ruchu wskazówek zegara): 21 III wiosna, 21 (22) VI lato, 23 IX jesień, 22 XII zima;</p> <p>- kierunek ruchu obiegowego przeciwny do ruchu wskazówek zegara,</p> <p>- ustawienie osi ziemskiej - /</p> <p>b)</p> <p>Np.: roczny rytm zmian oświetlenia Ziemi, występowanie nocy i dni polarnych.</p>				<p>za wpisanie dat i nazw pór roku 1 pkt</p> <p>za zaznaczenie kierunku ruchu ...1 pkt</p> <p>za prawidłowe narysowanie ustawienia osi ziemskiej .....1 pkt</p> <p>b)</p> <p>za podanie:</p> <p>- 1 konsekwencji ..... 1 pkt</p> <p>- 2 konsekwencji ..... 2 pkt</p>												
13.	<p>a) Średnia roczna temperatura powietrza – 25,3°C</p> <p>b) Roczna amplituda temperatury: 26,1°C - 24,5°C = 1,6°C</p> <p>c) strefa klimatów równikowych typ klimatu - równikowy wilgotny</p> <p>d) - wysokie miesięczne temperatury powietrza, niewielka roczna amplituda temperatury, wysokie całoroczne opady atmosferyczne.</p> <p>e) Obszary występowania: Kotlina Kongo, Nizina Amazonki, Archipelag Malajski.</p>			0 - 6	<p>za podanie:</p> <p>a)- średniej rocznej temperatury powietrza ..... 1 pkt</p> <p>b)- amplitudy temperatury ..... 1 pkt</p> <p>c) - nazwy strefy klimatycznej .. 1 pkt</p> <p>- typu klimatu ..... 1 pkt</p> <p>d) - 3 cech klimatu ..... 1 pkt</p> <p>e) - 3 obszarów występowania .. 1 pkt</p>												
14.	<p>4 – nimbostratus - warstwowe deszczowe</p> <p>1 – cirrus - pierzaste</p> <p>6 – cumulonimbus – kłębiasto-deszczowe (burzowe)</p>			0 - 3	<p>za każde dwie poprawnie wypełnione rubryki w tabeli po ..... 1 pkt</p>												
15.	<table><tr><td>Klimat</td><td>Roślinność</td><td>Gleby</td></tr><tr><td>umiarkowany ciepły suchy</td><td>step</td><td>czarnoziem</td></tr><tr><td>subpolarny</td><td>tundra</td><td>tundrowe</td></tr><tr><td>podzwrotnikowy śródziemnomorski</td><td>lasy dębowe i makia</td><td>cynamonowe</td></tr></table>	Klimat	Roślinność	Gleby	umiarkowany ciepły suchy	step	czarnoziem	subpolarny	tundra	tundrowe	podzwrotnikowy śródziemnomorski	lasy dębowe i makia	cynamonowe			0-3	<p>za każde dwie poprawnie wypełnione rubryki w tabeli po ..... 1 pkt</p>
Klimat	Roślinność	Gleby															
umiarkowany ciepły suchy	step	czarnoziem															
subpolarny	tundra	tundrowe															
podzwrotnikowy śródziemnomorski	lasy dębowe i makia	cynamonowe															
16.	<p>Góry zrębowe: schemat budowy zrębu</p> <p>- przykłady gór: Sudety, Harz, Wogezy, Ural, Altaj, Schwarzwald, Abisyńskie, Tibesti, Ahaggar.</p> <p>Góry fałdowe: schemat jednego z rodzajów fałdów lub płaszczowiny,</p> <p>- przykłady gór: Alpy, Karpaty, Apeniny, Betyckie, Andy, Kordyliery, Himalaje, Kaukaz, Zagros, Atlas.</p>			0 - 4	<p>za poprawne naszkicowanie</p> <p>- zrębu ..... 1 pkt</p> <p>- jednej ze struktur fałdowych ... 1 pkt</p> <p>za podanie:</p> <p>- 2 poprawnych nazw gór ..... 1 pkt</p> <p>- 4 poprawnych nazw gór ..... 2 pkt</p>												

17.	<p>Wpisuje:</p> <p>a)</p> <p>Surowiec - ropa naftowa</p> <p>Środek transportu – rurociąg</p> <p>Kraj pochodzenia - Rosja</p> <p>b)</p> <p>Rafineria w Gdańsku.</p>	0 - 4	<p>a)</p> <p>za podanie:</p> <p>- rodzaju surowca ..... 1 pkt</p> <p>- rodzaju środka transportu ..... 1 pkt</p> <p>- kraju pochodzenia surowca ..... 1 pkt</p> <p>b)</p> <p>za wymienienie przykładu ..... 1pkt</p>
18	<p>Pozytywne skutki, np.:</p> <p>- miejsca pracy dla mieszkańców,</p> <p>dochód dla miasta – możliwości</p> <p>poprawy infrastruktury miejskiej.</p> <p>Negatywne skutki, np.:</p> <p>- zanieczyszczenie środowiska</p> <p>(zanieczyszczenie powietrza, gleb,</p> <p>wody), ograniczenie możliwości</p> <p>rozbudowy miasta.</p>	0 - 2	<p>za podanie:</p> <p>- 1 skutku pozytywnego ..... 1pkt</p> <p>- 1 skutku negatywnego ..... 1 pkt</p>
19.	<p>a)</p> <p>Np.:</p> <p>większość surowców mineralnych</p> <p>należy do nieodnawialnych i muszą</p> <p>wystarczyć również dla przyszłych</p> <p>pokoleń.</p> <p>b)</p> <p>Przykłady propozycji działań:</p> <p>- poszukiwanie alternatywnych źródeł</p> <p>energii,</p> <p>- zwiększenie wykorzystania</p> <p>tradycyjnych odnawialnych źródeł</p> <p>energii (wody, wiatru),</p> <p>- wprowadzanie energooszczędnych</p> <p>i materiałoszczędnych technologii,</p> <p>- wprowadzanie recyklingu,</p> <p>- pozyskiwanie surowców jako</p> <p>produktów ubocznych procesu</p> <p>produkcji, np. siarka odzyskiwana</p> <p>podczas produkcji stali, rudy metali</p> <p>z hałd kopalnianych,</p> <p>- ograniczenie eksportu</p> <p>nieprzetworzonych surowców.</p>	0 - 3	<p>a)</p> <p>za podanie wyjaśnienia ..... 1 pkt</p> <p>b)</p> <p>za podanie:</p> <p>- 2 propozycji ..... 1 pkt</p> <p>- 3 propozycji ..... 2 pkt</p>
20.	<p>a)</p> <p>Np.:</p> <p>- przekształcenie systemu</p> <p>gospodarczego na rynkowy,</p> <p>- wzrost wydajności pracy,</p> <p>- restrukturyzacja przemysłu,</p> <p>- likwidacja wielu zakładów</p> <p>przemysłowych,</p> <p>- brak korelacji między systemem</p> <p>kształcenia a potrzebami rynku pracy,</p> <p>- bardzo duży udział młodych grup</p> <p>wiekowych (roczniki wyżu</p>	0 - 4	<p>a)</p> <p>za podanie:</p> <p>- 2 przyczyn ..... 1 pkt</p> <p>- 3 przyczyn ..... 2 pkt</p>

	<p>demograficznego stanowią dużą grupę wieku produkcyjnego).</p> <p>b)</p> <p>Np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, - organizacja szkoleń dla poszukujących pracy, - rozwój małej i średniej przedsiębiorczości, - podejmowanie przedsięwzięć podnoszących atrakcyjność regionu (budowa dróg, kanalizacji, wodociągów, oczyszczalni ścieków) w celu przyciągania inwestycji, w wyniku których powstają miejsca pracy. 		<p>b)</p> <p>za podanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2 przykładów ..... 1 pkt - 3 przykładów ..... 2 pkt
21.	<p>6. Ze wschodniego wybrzeża Ameryki Północnej na Zachód (migracje wewnętrzne), ..., rozwój gospodarczy nowo zasiedlonych terytoriów.</p> <p>4. Z Afryki Zachodniej do Ameryki Północnej, Środkowej i Południowej - sprowadzanie niewolników.</p> <p>1. Z Europy do Ameryki Północnej - ekonomiczne, poprawa warunków bytowych - rozwój gospodarczy Stanów Zjednoczonych i Kanady, zróżnicowanie językowe, narodowościowe, kulturowe ludności tych krajów.</p>	0 - 3	<p>za każde poprawnie wypełnione dwie rubryki tabeli po ..... 1 pkt</p>
22.	<p>a) Np.: megalopolis powstaje w wyniku rozrastania się, a następnie łączenia się wielkich aglomeracji i obszarów metropolitalnych. Procesy rozrastania się aglomeracji są m.in. efektem migracji ludności z obszarów centralnych aglomeracji na ich obrzeża.</p> <p>b) Np.: W Stanach Zjednoczonych nad Wielkimi Jeziorami (Chicago, Detroit, Toronto). Na zachodnim wybrzeżu Stanów Zjednoczonych w Kalifornii (San Francisco, Los Angeles). W Japonii (Tokio, Jokohama, Osaka, Kobe, Kioto). W Europie – na pograniczu krajów Beneluxu, Niemiec i Francji (Bruksela,</p>	0 - 4	<p>a)</p> <p>za uwzględnienie w opisie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - łączenia się aglomeracji ..... 1 pkt - procesu prowadzącego do łączenia się aglomeracji ..... 1 pkt <p>b)</p> <p>za podanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - każdego przykładu z wymienionymi dwoma miastami po ..... 1 pkt

	Rotterdam, Haga, Amsterdam).		
23.	Od góry: P B B P P	0 - 3	za podanie: - 2 poprawnych odpowiedzi ..... 1 pkt - 4 poprawnych odpowiedzi ..... 2 pkt - 5 poprawnych odpowiedzi ..... 3 pkt
24.	a) NOKIA – elektronika i telefonia komórkowa – Finlandia; SIEMENS – elektronika i telefonia komórkowa – Niemcy; L’Oréal – kosmetyki i chemia – Francja; NESTLE – przemysł spożywczy – Szwajcaria; CARREFOUR – handel – Francja; ROYAL DUTCH/SHELL GROUP – dostawy paliw i petrochemia – Wielka Brytania, Holandia. b) Cechy korporacji, np.: - każda korporacja posiada jedną firmę macierzystą i podporządkowane jej filie w różnych krajach świata (co najmniej dwóch), - posiadają ogromne zasoby kapitałowe, - mają przewagę konkurencyjną ze względu na stosowanie zaawansowanych technologii, zatrudnianie wysoko kwalifikowanych kadr i efektywny marketing, - wpływają na tworzenie PKB państw, w których są filie, - mają dominujący udział w tworzeniu światowego handlu.	0 - 5	a) za każde cztery prawidłowo wypełnione rubryki tabeli po ..... 1 pkt b) za podanie: - 1 cechy ..... 1 pkt - 2 cech ..... 2 pkt
25.	a) Grupa G – 8: Francja, Japonia, Kanada, Niemcy, Rosja, Stany Zjednoczone, Wlk. Brytania, Włochy; b) A. Boliwia, B. Etiopia, C. Bangladesz.	0 - 4	a) za poprawne wymienienie i zaznaczenie na mapie: - 4 państw ..... 1 pkt - 8 państw ..... 2 pkt b) za podanie: - 2 państw ..... 1 pkt - 3 państw ..... 2 pkt
26.	a) Konsekwencje, np.: - nierówny dostęp do edukacji, nowych	0 - 4	a) za podanie: - 1 konsekwencji ..... 1 pkt

	<p>technologii i zdobyczy cywilizacji powodujący zwiększanie się różnic ekonomicznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zmniejszanie się udziału krajów biednych w procesach globalizacji, - masowe migracje ludności z krajów ubogich do krajów zamożnych, - ograniczenia imigracyjne stosowane przez kraje bogate w obronie przed zalewem migrantów. <p>b)</p> <p>Propozycje, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomoc materialna ze strony krajów wysoko rozwiniętych (udostępnianie nowych technologii, dostarczanie środków produkcji lub produktów do krajów słabo rozwiniętych gospodarczo KSR), - pomoc w reformowaniu instytucji w KSR tak, by zapewniały przestrzeganie reguł gospodarczych i społecznych. - pomoc w podnoszeniu poziomu edukacji w KSR, - prowadzenie działań na rzecz liberalizacji handlu światowego, np. poprzez znoszenia ciał na produkty będące przedmiotem eksportu z KSR, - rozwijanie współpracy regionalnej. 		<p>- 2 konsekwencji ..... 2 pkt</p> <p>b)</p> <p>za podanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 1 propozycji ..... 1 pkt - 2 propozycji ..... 2 pkt
27.	<p>Prawidłowo przypisze numer jednemu z euroregionów: 1. Bałtyk, 2. Niemen, 3. Bug, 4. Karpaty, 5. Tatry, 6. Beskidy, 7. Śląsk Cieszyński, 8. Silesia, 9. Pradziad, 10. Glacensis, 11. Dobrava, 12. Nysa, 13. Sprewa-Nysa-Bóbr, 14. Pro Europa Viadrina, 15. Pomerania.</p> <p>Poda właściwe nazwy państw dla wybranego euroregionu np. Euroregion Nysa, nr 12 - Polska, Czechy i Niemcy.</p> <p>Poda dziedziny współpracy np. ochrona środowiska, zagospodarowanie przestrzenne.</p>	0 - 4	<p>za podanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - odpowiedniego numeru dla wybranego euroregionu ..... 1 pkt - nazw państw właściwych dla wskazanego euroregionu ..... 1 pkt - 1 dziedziny współpracy ..... 1 pkt - 2 dziedzin współpracy ..... 2 pkt

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA
ARKUSZ II - POZIOM ROZSZERZONY

Nr zad.	Przewidywana odpowiedź	Punkty	Kryterium zaliczenia
28.	<p>Np.: Uroczystości religijne u grekokatolików i wyznawców prawosławia obchodzone są według kalendarza juliańskiego, w którym rok kalendarzowy jest o 11 minut dłuższy niż rok zwrotnikowy. U katolików od 1582 roku obowiązuje kalendarz gregoriański, w którym rok kalendarzowy tylko minimalnie różni się od zwrotnikowego. Przy wprowadzeniu kalendarza gregoriańskiego wprowadzono jednorazowo różnicę 10 dni w stosunku do kalendarza juliańskiego i od tego czasu różnica ta urosła do 13 dni.</p>	0 – 3	<p>za podanie odpowiednich nazw kalendarzy ..... 1 pkt za uwzględnienie: - różnicy między rokiem zwrotnikowym a rokiem kalendarzowym ..... 1 pkt - przesunięcia dat o 10 dni przy wprowadzaniu kalendarza gregoriańskiego ..... 1 pkt</p>
29.	<p>a) Oznaczenie kierunku z punktu A strzałką na SW, a z punktu B strzałką na SE,</p> <p>b) Np.: - wpływa na kierunek cyrkulacji powietrza atmosferycznego, - wpływa na kierunek prądów morskich, - powoduje na półkuli północnej silniejsze podmywanie prawych brzegów w korytach, a na półkuli południowej – lewych.</p>	0 – 3	<p>a) za poprawne oznaczenie odchylenia pierwotnego kierunku dla punktu A i B ..... 1 pkt</p> <p>b) za wskazanie: - 2 konsekwencji ..... 1 pkt - 3 konsekwencji ..... 2 pkt</p>
30.	<p>a) Obszary subdukcji - w strefie rowów oceanicznych, np. zach. wybrzeża Ameryk, wsch. wybrzeża Azji. Obszary ryftowe: - w strefie grzbietów śródoceanicznych, np.: grzbiet północnoatlantycki, południowoatlantycki, wschodniopacyficzny, - na lądach, np.: we wschodniej Afryce, na Islandii.</p> <p>b) Np.: zjawiska plutoniczne, wulkaniczne, sejsmiczne, górotwórcze, lądotwórcze.</p>	0 – 4	<p>a) za każde podanie dwu przykładów obszarów po ..... 1 pkt</p> <p>b) za podanie: - 2 konsekwencji ..... 1 pkt - 4 konsekwencji ..... 2 pkt</p>
31.	a)	0 – 6	a)

	<p>A – osuwanie, B – spełzywanie,</p> <p>b) Osuwanie, np.: - proces polega na gwałtownym ześlizgiwaniu się pokrywy skalnej lub glebowej ze stoku. Spełzywanie, np.: - proces polega na powolnym przemieszczaniu się w dół stoku zwietrzliny o dużym uwilgoceniu.</p> <p>c) 1 – nisza osuwiskowa, 2 – jęzor osuwiskowy</p> <p>d) Np.: - wygięte pnie drzew, pochylone słupy lub płoty, zmarszczki zwietrzliny na stoku.</p> <p>e) Np.: obsadzanie roślinnością, prawidłowe zagospodarowanie stoku (zabudowa, drogi), prawidłowe prowadzenie orki na stoku.</p>		<p>za poprawne nazwanie ruchów masowych ..... 1 pkt</p> <p>b) za wyjaśnienie istoty ruchów masowych ..... 1 pkt</p> <p>c) za podanie nazw form oznaczonych na rysunku A ..... 1 pkt</p> <p>d) za wskazanie trzech następstw spełzowania ..... 1 pkt</p> <p>e) za podanie: - 2 działań ..... 1 pkt - 3 działań ..... 2 pkt</p>
32.	<p>a) Np.: pokrywy lessowe na chińskiej Wyżynie Lessowej powstawały i powstają nadal w wyniku akumulacji pyłów wywiewanych z pustyni Gobi, a lessy na Wyżynie Lubelskiej powstały na przedpolu lądolodu, w warunkach peryglacjalnych, w wyniku akumulacji pyłów wywiewanych z przedpola lodowca.</p> <p>b) Wąwozy Np.: powstają w wyniku erozyjnej działalności wód opadowych.</p>	0 – 4	<p>a) - za wskazanie pustyni Gobi jako źródła lessów chińskich ..... 1 pkt</p> <p>- za wskazanie wpływu obecności lądolodu na powstanie lessów Wyżyny Lubelskiej ..... 1 pkt</p> <p>b) za podanie - nazwy formy ..... 1 pkt - genezy formy ..... 1 pkt</p>
33.	Kolejność 6, 7, 4, 1, 5, 3, 2	0 – 2	<p>za podanie prawidłowej kolejności</p> <p>- 5 kolejnych elementów 1 pkt - 7 elementów ..... 2 pkt</p>
34.	<p>W wyjaśnieniu uwzględni położenie obszaru: - w strefie wyżów zwrotnikowych (dynamicznych), - w sąsiedztwie zimnego prądu Benguelskiego.</p>	0 – 2	<p>za podanie - 1 przyczyny ..... 1 pkt - 2 przyczyn ..... 2 pkt</p>
35.	<p>a) Np.:</p>	0 – 4	<p>a) za podanie:</p>

	porty morskie, infrastruktura turystyczna, ośrodki przemysłowe, zanieczyszczenia przemysłowe, rolnicze i komunalne przynoszone uchodzącymi do morza rzekami, żegluga morska, eksploatacja surowców (ropa naftowa). b) Np.: płytkie morze wewnątrzkontynentalne, zlewisko dużej ilości rzek, mała wymiana wód z oceanem.		- 2 źródeł ..... 1 pkt - 4 źródeł ..... 2 pkt b) za podanie: - 2 przyczyn ..... 1 pkt - 3 przyczyn ..... 2 pkt
36.	Przykłady działań: - oszczędne gospodarowanie wodą w gospodarstwach domowych, miejscach pracy, - stosowanie energooszczędnego oświetlenia, sprzętu gospodarstwa domowego i innych urządzeń, - dbanie o zachowanie walorów lokalnego środowiska przyrodniczego, - propagowanie segregacji odpadów z gospodarstw domowych w celu pozyskiwania surowców wtórnych, - stosowanie w gospodarstwach domowych środków chemicznych przyjaznych środowisku.	0 – 2	za podanie: - 2 działań ..... 1 pkt - 3 działań ..... 2 pkt
37.	Np.: - powstawanie spiętrzeń wody na rzekach i strumieniach, - podtapianie terenów nadbrzeżnych, - powstawanie zabagnień, - zniszczenia w drzewostanie.	0 – 2	za podanie: - 2 przykładów ..... 1 pkt - 3 przykładów ..... 2 pkt
38.	a) Kolejność numerów od góry: 5, 2, 1, 4, 3, b) Nastęstwa przyrodnicze i odpowiednie pozaprzyrodnicze, np.: - zmniejszenie ilości ryb - zubożenie łowisk - spadek połowów – utrata zarobków - trudności gospodarcze, - zmniejszenie liczebności ptaków żywiących się rybami - mniejsza produkcja guana, - gwałtowne ulewy - powodzie, spływy błotne i osuwiska - straty w ludziach, utrata zbiorów, dobytku, zniszczenia domów, infrastruktury - trudności gospodarcze .	0 – 3	a) za poprawne wypełnienie wszystkich rubryk ..... 1 pkt b) za podanie: - 2 następstw ..... 1 pkt - 4 następstw ..... 2 pkt
39.	a) Erozja wsteczna Np.: u podnóża progu wodospadu, pod	0 – 4	a) za podanie: - nazwy procesu ..... 1 pkt

	wpływem niszczącej siły spadającej wody powstaje zagłębienie (kocioł eworsyjny); szybciej podcinane jest podnóże progu; wyżej leżące warstwy obrywają się i próg cofa się nie zmieniając swojej wysokości. b) Świat: Angel – Wenezuela lub Wyżyna Gujańska lub Ameryka Południowa; Polska: Siklawa – Tatry.		- wyjaśnienia ..... 1 pkt b) za podanie nazwy każdego z wodospadów wraz z miejscem jego występowania po ..... 1 pkt lub za podanie samych nazw dwóch wodospadów ..... 1 pkt																				
40.	<table border="1"> <tr> <th>Nr</th><th>Typ gleby</th><th>Podłoże</th><th>Przydatność rolnicza</th></tr> <tr> <td>3</td><td><i>brunatna</i></td><td>glina morenowa</td><td>wysoka</td></tr> <tr> <td>1</td><td>rędzina</td><td><i>wapienie</i></td><td>średnia lub wysoka</td></tr> <tr> <td>5</td><td><i>bielicowa</i></td><td>piaski gliniaste, (piaski)</td><td>niska</td></tr> <tr> <td>2</td><td>czarnoziem</td><td><i>less</i></td><td>b. wysoka</td></tr> </table>	Nr	Typ gleby	Podłoże	Przydatność rolnicza	3	<i>brunatna</i>	glina morenowa	wysoka	1	rędzina	<i>wapienie</i>	średnia lub wysoka	5	<i>bielicowa</i>	piaski gliniaste, (piaski)	niska	2	czarnoziem	<i>less</i>	b. wysoka	0 – 6	za poprawne wypełnienie każdych dwu rubryk tabeli po ..... 1 pkt
Nr	Typ gleby	Podłoże	Przydatność rolnicza																				
3	<i>brunatna</i>	glina morenowa	wysoka																				
1	rędzina	<i>wapienie</i>	średnia lub wysoka																				
5	<i>bielicowa</i>	piaski gliniaste, (piaski)	niska																				
2	czarnoziem	<i>less</i>	b. wysoka																				
41.	<p>a) Np.: Wyżyna Lessowa, Nizina Chińska, Himalaje, Półwysep Azji Mniejszej, Kaukaz, Andy, Nizina Zatokowa.</p> <p>b) Przyczyny, np.: rzeźba terenu, rodzaj skał, warunki klimatyczne (opady).</p> <p>c) Propozycje działań, np.: zahamowanie wylesiania, właściwie prowadzona orka w poprzek stoku.</p>	0 – 6	<p>a) za podanie: - 2 obszarów z różnych regionów świata..... 1 pkt - 3 obszarów z różnych regionów świata ..... 2 pkt</p> <p>b) za podanie: - 1 przyczyny ..... 1 pkt - 2 przyczyn ..... 2 pkt</p> <p>c) za zaproponowanie: - 1 działania ..... 1 pkt - 2 działań ..... 2 pkt</p>																				
42.	<p>a) Np.: lokalne obniżenie poziomu wód podziemnych w wyniku intensywnego poboru wody ze studni lub zmian ukształtowania powierzchni.</p> <p>b) Przyczyny powstania leja depresyjnego: rys. A – w wyniku odwadniania kopalni odkrywkowej, rys. B – w wyniku poboru</p>	0 – 4	<p>a) za wyjaśnienie znaczenia terminu ..... 1 pkt</p> <p>b) za wyjaśnienie przyczyn powstania leja depresyjnego na rysunku A i B ..... 1 pkt</p>																				

	<p>wody z warstwy wodonośnej.</p> <p>c) Np.: obniżenie się poziomu wody gruntowej, utrudnienie zaopatrzenia w wodę, przesuszenie powierzchniowych warstw gruntu.</p> <p>d) Obszary występowania, np.: GOP, Zagłębie Bełchatowskie, Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy, duże miasta.</p>		<p>c) za wymienienie 2 następstw ..... 1 pkt</p> <p>d) za podanie 2 obszarów występowania ..... 1 pkt</p>
43.	<p>a) Łowiska Np.: zachodnie wybrzeże Ameryki Północnej, zachodnie wybrzeże Ameryki Południowej, Zatoka Meksykańska, wschodnie wybrzeża Ameryki Północnej, zachodnie wybrzeża Europy, południowe wybrzeża Afryki, wschodnie wybrzeża Azji, Zatoka Gwinejska.</p> <p>b) Np.: występowanie chłodnych, bogatych w tlen wód powierzchniowych, mieszanie się zimnych wód z ciepłymi, np. w strefie upwellingu, akweny na styku prądów ciepłych i zimnych, korzystne warunki w płytkich, szelfowych morzach.</p> <p>c) Np.: wysokość połowów na 1 mieszk. nie zawsze odpowiada wysokości udziału danego kraju w połowach światowych, np. w Chinach mimo pierwszego miejsca w połowach światowych na mieszkańca przypada mniej połowów niż w wielu innych krajach. Państwa o niewielkiej liczbie ludności, np. Islandia, Norwegia, Nowa Zelandia mają bardzo wysokie połowy na 1 mieszk., a znacznie niższy udział w połowach światowych. We wszystkich wymienionych krajach ryby są przedmiotem spożycia, a w krajach o wysokich połowach na mieszkańca są ważnym towarem eksportowym.</p>	0 – 6	<p>a) za podanie i poprawne zaznaczenie na mapie: - 3 przykładów ..... 1 pkt - 6 przykładów ..... 2 pkt</p> <p>b) za podanie: - 2 przyczyn ..... 1 pkt - 3 przyczyn ..... 2 pkt</p> <p>c) za porównanie ..... 1 pkt za wskazanie roli ..... 1 pkt</p>
44.	<p>a) ogółem w mld zł import 265,1 eksport 208,9 KWR Import 69,3%, Eksport 74,8% Kraje Europy Śr.-Wsch. 17,7%, i 19,6%</p>	0 – 6	<p>a) za wykonanie obliczeń do tabeli ..... 1 pkt za wykonanie diagramów po ..... 1 pkt</p>

	<p>KSR - 13,0% i 5,6%</p> <p>b) Saldo: -56,2 mld</p> <p>c) KWR, Kraje Europy Śr.-Wsch.</p> <p>d) Np.: - zarówno w imporcie, jak i eksporcie największy udział mają KWR, a najmniejszy KSR, - saldo obrotów handlowych Polski ze wszystkimi grupami krajów jest ujemne.</p>		<p>b) za obliczenie salda ..... 1 pkt</p> <p>c) za podanie grup krajów ....1pkt</p> <p>d) za sformułowanie dwu wniosków ..... 1 pkt</p>
45.	<p>a) Grupy towarów o największym udziale: - produkty przetwórstwa przemysłowego, - maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy.</p> <p>b) Wskazanie na np.: rozwój gospodarki, wzrost współpracy międzynarodowej, kooperacji w produkcji, wzbogacanie asortymentu dóbr konsumpcyjnych, rozwój banków, handlu i komunikacji.</p>	0 – 4	<p>a) za podanie wskazanych grup towarów ..... 1 pkt</p> <p>b) za podanie: 1 argumentu ..... 1 pkt 2 argumentów ..... 2 pkt 3 argumentów ..... 3 pkt</p>
46.	<p>a) Np.: w świecie następuje spadek wydobycia węgla kamiennego a wzrost wydobycia ropy naftowej.</p> <p>b) Przyczyny zmian, np.: - węgiel kamienny zaczyna zastępować tańsze nośniki energii i mniej zanieczyszczające środowisko, - wysokie koszty wydobycia, np. w Europie (wyczerpywanie się złóż); - znaczenie ropy naftowej wzrasta ze względu na dużą kaloryczność, niskie koszty wydobycia i transportu, tanią destylację.</p> <p>c) Wzrost wydobycia węgla – Stany Zjednoczone, Australia, Indie, RPA, Rosja Przyczyny: niskie koszty wydobycia i transportu, opłacalny eksport, wysoki krajowy popyt. Spadek wydobycia ropy naftowej Arabia Saudyjska, Stany Zjednoczone, Wenezuela, Wielka Brytania, Kuwejt. Przyczyny np.: wyczerpywanie się złóż, ochrona zasobów.</p>	0 – 6	<p>a) za sformułowanie wniosku dotyczącego zmian wydobycia ..... 1 pkt</p> <p>b) za podanie przyczyny zmian wydobycia: - węgla kamiennego ..... 1 pkt - ropy naftowej ..... 1 pkt</p> <p>c) za podanie: - 2 krajów z każdej grupy..... 1 pkt - przyczyn dla każdego surowca po ..... 1pkt</p>
47.	a)	0 – 4	a)

	<p>Najwyższy PKB - Luksemburg; najniższy PKB - Indie (w obu grupach). Dysproporcja PKB: - według kursu walut – 1 : 100 (99,9) - według PSNW - 1 : 21 (20,7)</p> <p>b) Np.: - PKB na 1 mieszk. (liczony według kursów walut) jest prawie 100 razy wyższy w Luksemburgu (kraju najbogatszym) niż w Indiach i ponad 20 razy wyższy liczony wg PSNW, - dysproporcje gospodarcze określone na podstawie PKB na 1 mieszk. według PSNW są prawie pięciokrotnie niższe niż według kursów walut.</p> <p>c) Np.: różnice rozwoju demograficznego, zróżnicowanie dostępu do zasobów naturalnych, zróżnicowanie tempa przyrostu PKB, wysokie zadłużenie KSR, spadek cen surowców naturalnych będących przedmiotem eksportu tych krajów.</p>		<p>za obliczenie dysproporcji ..... 1 pkt</p> <p>b) za sformułowanie wniosku ..... 1 pkt</p> <p>c) za podanie: - 1 przyczyny ..... 1 pkt - 2 przyczyn ..... 2 pkt</p>
48.	<p>a) Trąd, AIDS</p> <p>b) Np.: - zapewnienie opieki medycznej, - poprawa warunków higieny, - wprowadzenie edukacji prozdrowotnej, - wykształcenie lekarzy i pielęgniarek.</p>	0 – 4	<p>a) za rozpoznanie każdej z chorób po ..... 1 pkt</p> <p>b) za podanie: - 2 działań ..... 1 pkt - 3 działań ..... 2 pkt</p>
49.	<p>Cechy gospodarki centralnie sterowanej, np.: - dominująca rola państwa, - dominacja własności państwowej, - brak konkurencji na rynku, - ceny ustalane przez państwo, - niska jakość dóbr i usług na rynku, - niskie bezrobocie rejestrowane, bezrobocie ukryte, - dominacja zatrudnienia w przemyśle i rolnictwie.</p>	0 – 3	<p>za podanie: - 2 cech ..... 1 pkt - 3 cech ..... 2 pkt - 4 cech ..... 3 pkt</p>
50.	<p>Cechy różniące, np.: - wysoka towarowość rolnictwa, - wysoka wydajność, - wysoka produktywność na jednego zatrudnionego w rolnictwie, - niski udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia (poniżej 10%),</p>	0 – 3	<p>za podanie: - 2 cech ..... 1 pkt - 3 cech ..... 2 pkt - 4 cech ..... 3 pkt</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - duża kapitałochłonność, - wysoki poziom mechanizacji, - niewielki udział rolnictwa w tworzeniu PKB, - przewaga prywatnej własności, - przewaga średnich i dużych gospodarstw, - wysoki poziom kultury rolnej. 		
51.	<p>a) W latach 1991-1995 największą dynamikę wzrostu miała Finlandia, a w latach 1995-1999 Szwecja.</p> <p>b) Np.: wśród wymienionych krajów Polska znajdowała się w grupie trzech krajów o najniższym współczynniku dostępu do Internetu (łącznie z Grecją i Włochami). W 1999 roku mniejszy od Polski współczynnik miała tylko Grecja.</p>	0 – 3	<p>a) za podanie: wskazanych krajów po .... 1 pkt</p> <p>b) za podanie oceny dostępu do internetu ..... 1 pkt</p>
52.	<p>a) 45 lat i powyżej.</p> <p>b) Np.: większa umieralność mężczyzn niż kobiet w tych grupach wiekowych w wyniku chorób, wypadków i udziału w działaniach wojennych (w grupie powyżej 60 lat).</p> <p>c) Wcięcie u podstawy piramidy – np.: zmniejszanie się liczby urodzeń od początku lat 90. - później i mniej zawieranych małżeństw, więcej rodzin bezdzietnych lub z jednym dzieckiem. Wcięcie w przedziale wiekowym 30 – 40 lat – np.: zmniejszenie się liczby urodzeń po okresie wyżu kompensacyjnego, zmiana modelu rodziny w drugiej połowie lat 60. Wcięcie w przedziale wieku ok. 60 lat – np.: wpływ II wojny światowej - mniej liczne roczniki, większa umieralność dzieci w tych latach. Wcięcie w wieku ok. 85 lat – wpływ I wojny światowej.</p>	0 - 6	<p>a) za podanie przedziału wieku ..... 1 pkt</p> <p>b) za podanie przyczyny ..... 1 pkt</p> <p>c) za podanie wyjaśnienia dla każdego wcięcia w piramidzie po ..... 1 pkt</p>